

Notranje glasilo Društva Novo mesto
Gradivo je zbral Tomaž Levičar
Oblikoval je Marjan Moškon
Priprava za tisk: ŠPES, grafični studio
Tisk: TISKARSTVO OPARA

izziv

02/29/2008

Novo mesto, 27. februar 2008

Leto VII., številka 1

Vse člane
Društva Novo mesto
vabimo na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki bo v četrtek,
28. februarja 2008,
ob 19. uri
v Narodnem domu.

Predlog dnevnega reda:

1. Nagovor predsednika
2. Izvolitev delovnega predsedstva
3. Poročila predsednika, blagajnika in nadzornega odbora
4. Predlog za razrešitev dosedanjih organov društva
5. Razprava in odločanje o razrešitvi
6. Izvolitev novih organov društva
7. Razno

Po opravljenem občnem zboru se bomo na kratko posvetili grajskemu kompleksu Grm in (ne)dejavnosti v zvezi z njim.

Pričakujemo, da se boste občnega zbora polnoštevilno udeležili, in Vas lepo pozdravljamo.

Predsednik:
TONE ŠKERLJ

Takole bi prvi novomeški nebotičnik s svojimi osmimi nadstropji štrlel nad panoramo starega mesta. (Foto: Tomaž Levičar)

Po 15 letih je čas za pogled naprej

Pred kratkim sem prejel od novinarja vprašanje: »Ali sploh potrebujemo Društvo Novo mesto?« Kot da je društvo neka stvar, ki je v uporabi nekoga drugega. Tipično vprašanje za moderno potrošniško miselnost. Na to in podobna vprašanja odgovarjajo pravila našega društva, ki v svojem 1. členu dobesedno navajajo: »Društvo Novo mesto združuje na prostovoljni osnovi vse, ki čutijo globoko pripadnost Novemu mestu in si prizadevajo za izboljšanje njegove celotne kulturne podobe in kvalitete življenja v njem. Društvo je politično neopredeljeno in strankarsko neodvisno.«

Pobudo za ustanovitev takega društva so dali Eva Simič, Andrej Bartelj, Marjan Moškon in Janez Penca. Po usklajevanjih stališč in pripravi pravil društva in poslovnika za njegovo delo je bil ustanovni zbor 18. 11. 1993. Takrat so bila aktualna vprašanja, ali bo

grad Grm prodan, kako rešiti problem onesnaževanja zraka iz Revoza, kam umestiti večnamensko dvorano in velodrom (proti lokaciji katerih v Portovalu oz. ob Šolskem centru v Šmihelu smo se borili), kako pozidati Gorjance, ko je bila že naročena krajinska zasnova, kaj storiti z obnovo in oživitvijo Narodnega doma v Novem mestu, ki je bil takrat v lasti novomeškega cestnega podjetja, kako urediti pešpoto po Novem mestu in okolici, kaj storiti s problematičnim prometom skozi zgodovinsko mestno jedro.

V letu 1996 je društvo je organiziralo simpozij o mestu, njegovi vlogi in pomenu v prihodnjem tisočletju ter leta 2000 Simpozij o oblikovanju kulturnih ustanov in razvoju mesta v kulturno središče Dolenjske. Vsebinsko obeh simpozijev smo ohranili v posebnih, takrat izdanih zbornikih.

V letu 1998 je postal častni član našega društva Leon Štukelj.

Številna so bila naša pisma pristojnim organom, predvsem vodstvu Mestne občine Novo mesto, v katerih smo pozivali proti škodljivim posegom v mesto in okolico, večkrat razlagali svoje delovanje in poglede na naše mesto v lokalnih medijih, redno pa smo tudi prirejali javne tribune in okrogle mize o posameznih perečih problemih. V letu

(Nadaljevanje na 2. strani)

Društvo Novo mesto je moralo lani vnovič povzdigniti glas proti name ram, da bi pozidali Marof. Ne kdor koli, pač pa se je to namenilo storiti kar občinsko stanovanjsko podjetje. Po tem ko nam pridno pozidujejo in privatizirajo brežine reke Krke, bi zdaj gradbeniški lobi načel še vrhove in pobočja novomeških gričev. (Foto: Tomaž Levičar)

Programske usmeritve delovanja Društva

od leta 2008 do 2012

Društvo Novo mesto (DNM) v skladu s pravili društva opravlja naloge **javnega interesa** na območju Novega mesta, in sicer s poudarkom na starem mestnem jedru.

Predlog programa za naslednje mandatno obdobju izhaja iz vsebinske predpostavke, da bi DNM moralo biti **vključeno v proces odločanja pri vsaki pomembnejši odločitvi v zvezi z mestom, ki zadeva javni interes, še posebej v starem mestnem jedru.**

Da bo društvo sposobno presojati predloge za odločitve, oblikovati kakovostno mnenje in sprejemati moralno odgovornost za svoje odločitve, **bo DNM sodelovalo:**

- * s sorodnimi **društvi in z združenji** civilne družbe;
- * s **strokovnimi in kulturnimi organizacijami**, katerih delo se nanaša na mestno tematiko;
- * v **organih lokalne samouprave** ter preučevalo gradiva sveta MO Novo mesto, ki se nanaša na mestno tematiko, ter zastopalo interese mesta in meščanov;
- * s **krajevno skupnostjo** Center in tudi z drugimi mestnimi krajevnimi skupnostmi;
- * z vsemi, ki v starem jedru poslujejo in delujejo, ter ostalo javnostjo.

Oblikovana **stališča** na podlagi pridobljenih mnenj in predlogov **bo DNM predstavljalo** strokovni in zainteresirani javnosti:

- * na svoji spletni strani <http://www.drustvo-novo-mesto.si/>;
- * v časopisu **Izziv**;
- * v sredstvih **javnega obveščanja**;
- * prek svojih predstavnikov v organih lokalne samouprave.

vsekakor poživljajo. Ena prvih vidnih manifestacij takih aktivnosti so srečanja »vsak četrti četrtek ob četrtna osem zvečer«. Na ta srečanja z različno tematiko so vabljeni vedno tudi nečlani, skratka vsi, ki se zanimajo za dogajanja v našem mestu. Naj tudi v prihodnje velja to, kar je napisal v svojem voščilu društvu ob njegovi 10-letnici tedanji župan MO Novo mesto: »Društvo zaznavam kot korektiv dela tako imenovanih oblastnih oziroma

upravljalnih struktur. Župan potrebuje sosedstvo tako kritične asociacije, kot je denimo Društvo Novo mesto. Prav takšne so v času erozije legitimnosti institucionalne politike pomemben element razvoja ... V desetih letih se je Društvo Novo mesto izoblikovalo v moralno avtoriteto Novega mesta.« Naj tako tudi ostane.

ANTON ŠKERLJ

Poleti leta 2006 je Novo mesto dobilo splav. To predvsem turistično pridobitev so prijazno sprejeli turisti in meščani, saj so se že tisoči z njim zadovoljno popeljali po gladini Krke in pogledovali navzgor proti staromestnim stavbam na visokih pečinah. (Foto: Tomaž Levičar)

Po 15 letih je čas za pogled naprej

(Nadaljevanje s 1. strani)

2001 smo začeli izdajati društveno glasilo Izziv, ki je izhajal večkrat na leto od 8. 3. 2001 do 16. 10. 2006.

Da bi bilo naše delovanje čimbolj uspešno, smo se odločili kandidirati na lokalnih volitvah v občinski svet MO Novo mesto. Volivke in volivci so nam zaupali, tako da smo imeli svojega predstavnika v vseh sestavah občinskega sveta MO Novo mesto od leta 1994 do danes. Pobude svetnikov so se seveda nanašale na vso problematiko, s katero se je društvo ukvarjalo, prav tako pa tudi na akte, ki jih je občinski svet obravnaval in sprejemal. Posebej naj poudarim, da sta se dve naši pomembni pobudi in dvoje naših prizadevanj, da dobi Novo mesto univerzo in poklicno gledališče, uspešno zaključili. Mestna občina je sprejela ustrezne in potrebne pravne akte, na podlagi katerih je bilo ustanovljeno poklicno gledališče Anton Podbevšek Teater in na podlagi katerih se oblikuje zaželena vsebina nove univerze in bližajo pripravljala dela za ureditev univerzitetnega kampusa v Drgančevju. Žal smo manj uspešni pri

svojih sicer nikoli prekinjenih prizadevanjih za obnovo in dokončno ureditev Narodnega doma. Agencija za obnovo in ožvitev narodnega doma, ki sta jo ustanovila MO Novo mesto in naše društvo že pred leti, je postala popolnoma pasivna. Kot da se lastnik tega objekta, to je Mestna občina Novo mesto, ne zna prav lotiti zadeve, čeprav je bil že izdelan konzervatorski program. Pričakujemo, da se bo občina vsaj v prihodnosti obnašala kot bolj dober gospodar tega svojega premoženja. Naših prizadevanj in volje za čim lepšo podobno Novega mesta ne more pokvariti niti ob Kandijski cesti nesrečno postavljeni »vagon«, proti gradnji katerega smo se borili v letih 2001 in 2002, žal neuspešno. Prevladoval je interes kapitala, ki je očitno prodrl tudi v nekatere pore uprave Mestne občine Novo mesto.

V tem kratkem pregledu našega delovanja bi storil krivico članom našega društva, ki prebivajo v Ljubljani, če jih ne bi posebej pohvalil za njihovo izražanje pripadnosti ne samo našemu društvu, ampak predvsem Novemu mestu.

Medsebojne stike gojijo prvenstveno v Ljubljani, kamor so v minulih letih redno vabili predstavnike upravnega odbora društva na ponovoletna srečanja, redno pa so vsako leto organizirali izlete v Novo mesto in na Dolenjsko, ki smo se jih zelo radi udeleževali.

Ob koncu tega pregleda našega dela v minulih letih naj se posebej zahvalim vsem članom upravnega in nadzornega odbora za njihovo aktivno delo, dobre misli in veliko pomoč, ki so mi jo nudili pri vodenju društva, saj brez take pomoči noben predsednik ne bi mogel biti uspešen, zahvala velja tudi vsem tistim aktivnim članom društva, ki so tako ali drugače prispevali k delu in ugledu društva. Na noben način pa se ne morem dovolj zahvaliti neumorni tajnici Evi Simič, ki je vseh 15 let skrbela za to, da imamo urejeno kroniko našega delovanja, da imamo urejene zapisnike vseh naših sestankov, srečanj in drugih akcij in brez katere bi društvo prav gotovo ne bilo toliko aktivno, kot je bilo.

Ko se zamislim nad minulim delom in razmišljam, kako naprej, sem prepričan, da je čas za spremembe. Mlajše generacije naših članov že kažejo aktivnosti, ki delo društva

Romantičnega pogleda na staro komando JLA kmalu ne bo več ... (Foto: Tomaž Levičar)

Balada o Novem trgu

Dogajanje v zvezi s prejemanjem Ureditvenega načrta Novi trg v Novem mestu (poleti 2006) in z javnim arhitekturnim natečajem za objekt Novi trg 6 (poleti 2007) je pokazalo, da Novo mesto potrebuje organizirano civilno družbo tudi na področju urejanja prostora, saj je uradni sistem skupaj z vsemi demokratičnimi vzvodi oblasti na tej točki zatajil oziroma je bil spretno zlorabljen.

Šele ko so civilna združenja (Društvo arhitektov Dolenjske in Društvo Novo mesto) ter v postopkih spregledane ali izigrane strokovne organizacije (Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije ter Zavod za varstvo kulturne dediščine) vzele stvari pod drobnogled, so prišle na dan številne nepravilnosti, ki so spravile pod vprašaj tako zakonitost Ureditvenega načrta Novi trg kot tudi vsebino gradiva za izvedbo

javnega arhitekturnega natečaja, ki ga je razpisal zasebni investitor Elektro-serevisi, d. d., iz Trzina v sodelovanju z Mestno občino Novo mesto.

O tem, kaj bi izgradnja predimenzioniranega objekta na mestu nekdanje t. i. Nove občine, ki ga je predpisalo natečajno gradivo za Novi trg, pomenila za prostorsko podobo starega mestnega jedra Novega mesta, je bilo že veliko napisanega v javnih občilih in prek javnih pisem omenjenih civilnih združenj in strokovnih organizacij. Zato na tem mestu objavljamo zgolj nekaj fotomontaž obrisa takšnega objekta z različnih lokacij v mestu, saj lahko slika pove več kot 1000 besed.

Prvi rezultat »vstaje« civilne družbe je bila »zamrznitev« natečaja za Novi trg 6. Zaključek natečaja je bil s 30. oktobra 2007 predstavljen za nedoločen čas.

Občina in investitor naj bi v najkrajšem možnem času določila nova izhodišča natečaja, ki naj bi temeljila na strokovnih izhodiščih, ki jih je določilo Društvo arhitektov Dolenjske, ter natečaj organizirala na način, kot ga zahteva zakonodaja in kot je to zahtevala Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, ki je natečaj označila za neveljavnega. To pa se do danes ni zgodilo in ni jasno, če se sploh bo kdaj, čeprav pogajanja menda potekajo ves ta čas.

Ker se od oktobra 2007 naprej v zvezi z Novim trgom ni zgodilo nič oprijemljivega in ker je kazalo, da pogajanja med Mestno občino in investitorjem ne bodo dala zaželenega rezultata, je Društvo Novo mesto decembra 2007 na Ministrstvo za okolje in prostor naslovljeno pobudo za presojo zakonitosti postopka sprejemanja od-

loka o spremembah in dopolnitvah ureditvenega načrta Ureditveni Novi trg v Novem mestu, ki je pravzaprav izvor vsega »zla«, iz katerega izhaja tudi nesrečni natečaj.

Občinski svet Mestne občine Novo mesto je namreč v prejšnji sestavi julija 2007 na predlog tedanjega župana Boštjana Kovačiča sprejel več amandmajev, s katerim je za objekt Novi trg 6 povečal število etaž nad zemljo s štiri na osem, poleg tega pa je sprostil določilo glede bruto etažne površine objekta. S tem je občinski svet bistveno spremenil vsebino predlaganega odloka, kar je zapisalo tudi Ministrstvo za okolje in prostor v odgovoru na novinarsko vprašanje revije Park oktobra 2007 ter dodalo, da je ustavno sodišče je v takih primerih odločilo, da bi to lahko pomenilo izigravanje instituta javne razgrnitve in javne obravnave oziroma načela javnosti, če občinski svet prejme spremembe prostorskega akta mimo rešitev, ki so bile javno razgrnjene in javno obravnavane.

Ministrstvo za okolje in prostor je na pisno pobudo Društva Novo mesto za presojo ustavnosti in zakonitosti odgovorilo 31. 1. 2008 z zahtevo Mestni občini za pojasnila o postopku priprave in sprejema spornega prostorskega akta. Ob tem je zapisalo, da kot ministrstvo, ki je pristojno za zadeve urejanja oziroma prostorskega načrtovanja, izpostavljajo dejstvo, da je ustrezno sodelovanje javnosti (seznanitev, predstavi-

tev, možnost sodelovanja s pobudami in pripombami) eden temeljnih postulatov urejanja prostora oziroma prostorskega načrtovanja, kar je ustavno sodišče potrdilo in podrobneje razdelalo že v številnih odločitvah. Ministrstvo na koncu poziva Mestno občino, da se v roku 30 dni opredeli do očitanih nepravilnosti.

Nedavno pa smo iz sredstev javnega obveščanja izvedli, da je dosedanji lastnik objekta Novo trg 6 Elektro-serevisi, d. d., tega prodal podjetju Betonol, d. o. o., iz Trebnjega in da naj bi ta na tem mestu gradil v skladu s strokovnimi izhodišči. S takšnim razpletom dogodkov smo lahko vsekakor zadovoljni. Izkazalo se je namreč, da so bila stališča društva v tej zadevi ves čas tehtno argumentirana. Predvsem pa smo lahko zadovoljni vsi davkoplačevalci, saj bi lahko dosedanji lastnik tožil mestno občino za velike odškodninske zneske (ki bi obremenili občinski proračun), ker je bil s spornim prostorskim aktom nedvomno zaveden. Upamo, da bodo organi lokalne samouprave iz te zgodbe znali najti ustrezen poduk in da do podobnih izigravanj sistema urejanja prostora ne bo več prihajalo. Za dokončen razplet te problematike pa je treba odpraviti sam izvor nepravilnosti, ki še vedno tiči v neustreznem prostorskem aktu. Zato ga je treba čim prej popraviti v skladu z izhodišči stroke in ob upoštevanju načela javnosti.

MITJA SIMIČ

Tak pa bi bil pogled s Šmihelskega mostu. (Foto: Tomaž Levičar)

Pravljljica o zakletem gradu

Ostra razprava na zadnjem sestanku upravnega odbora našega društva je spet razgrela domoljubna čustva med prisotnimi, ki se kot zavedni meščani nika- kor ne morejo sprijazniti z mlačnostjo odgovornih v prizadevanjih za obnovo in oživitev tega izjemnega spomenika narodnega prebujanja – Narodnega doma – v sicer zaspani dolenski metropoli.

Prvi poskusi Mladinskega kulturnega centra kmalu po osamosvojitvi so ostali predvsem pri željah in pobudah. Polnih deset let pa je minilo, odkar je Projekt- ni svet za obnovo Narodnega doma razpisal natečaj za pripravo idejno programske zasnove za dom in njegovo navezavo na okolje. Pristojni so nagradili dva projekta in ocenili, da je vsaj prvo- nagrajeni dobro obdelal nalogo. Na žalost pa je pri tem tudi ostalo.

Čeprav so v svetu sedeli ugledni ljudje, niso znali zbuditi zanimanja za dejanja, kakršnih so bili v desetkrat manjšem podeželskem gnezdu pred 125 leti zmožni pravi Novomeščani. Projekt- ni svet je zaspal in razen nekaj najnujnejših vzdrževalnih del na pobudo našega društva, obnove Sokolske ulice na stroške JP Komunale in odkupa hišice za poslopjem na Cvelbarjevi ulici na pobudo Zavoda za varovanje kulturne dediščine se z domom vse do danes ni zgodilo nič kaj bolj pomembnega.

Vmes, v jeseni 2000, je sicer Društvo Novo mesto z Inicijativnim odborom za ustanovitev Sklada za obnovo Narodnega doma in odprtim pismom izzvalo takratnega župana Antona Starca, da sta Mestna občina in Društvo ustanovila Ustanovo za obnovo in oživitev Narodnega doma.

Množični odziv med meščani in društvi na anketo o zeleni namembnosti doma je z 997 glasovi na 553 lističih in v devetnajstih obširnejših pisnih prispevkih nedvoumno povedal, kakšen Narodni dom hočejo prihodnji uporabniki. Navdušeni Novomeščani so že

začeli nakazovati prostovoljne prispevke, ki so se zbirali na posebnem računu, toda spet je ostalo samo pri besedah.

O namembnosti obnovljene- ga Narodnega doma so se Novomeščani izrekli tudi v javnomnenjski raziskavi o starem mestnem jedru, tako da naj res ne bi bilo več dvoma o tem, kaj naj bo vsebina te predvsem kulturne ustanove. No, še vedno se najdejo posebno pametni, ki s poglobljenim razmišljanjem, kaj umestiti v dom, že lep čas zavirajo vsak korak naprej.

V jeseni 2007 se je na prvem sestanku zbral novi upravni odbor Ustanove za obnovo in oživitev Narodnega doma. Od zadnjega sestanka začasnega odbora Ustanove so minila tri debe- la leta, ne da bi za Narodni dom kdo s prstom mignil. In ker so od zadnjega sestanka novega odbora minili že tri- je meseci, sem poskusil iz prve roke zvedeti, če je zdaj kaj drugače.

Mitja Simič, član Upravne- ga odbora Ustanove, sicer pa krajski arhitekt in konservatorski svetovalec v Območni enoti Zavoda za varovanje kulturne dediščine, pravi:

»Na podlagi izdelanega kon- servatorskega programa bi bilo treba pripraviti neke vrste investicijski program oz. študijo zmogljivosti, ki bi jasneje začrtala izhodišča

za arhitekturni natečaj. Ta bi poleg arhitekturne rešitve moral odgovoriti tudi na nekatera pereča vprašanja umeščenosti stavbe v prostorski, urbanistični in prometni okvir mestnega jedra. Investicijski program bi lahko pripravil Razvojni center oz. druga usposobljena orga- nizacija, izhodišča za pripra- vo arhitekturnega natečaja pa bi morali pridobiti pri Zbornici za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS). Vse to pa je treba izvesti čim prej, saj je na evropska sredstva možno kandidirati le s pridobljenim gradbenim dovoljenjem. Treba bi bilo zbrati vse, kar je bilo do zdaj narejenega, in imeno- vati skupino, ki bi pozvala širši krog uporabnikov k sodelovanju.«

Ker je Mitja Simič tudi član državne strokovne komisije za svetovanje pri razglašanju kulturnih spomenikov državnega pomena, me je zanimalo, zakaj prvi sloven- ski narodni dom ne zasluži tega priznanja:

»Narodni dom tak status zasluži, je pa res, da je pri njem zgodovinski vidik pomembnejši od arhitekturnega. Zavod mora pripraviti kakovostne strokovne pod- lage za razglasitev, ki bi prepričale komisijo. Predlog podpiše minister za kulturo, potem pa to potrdi vlada s sklepom.« Strokovne pod- lage za oceno na strokovni komisiji že pripravljajo na Območni enoti Zavoda za

Prehod za pešce pred častljivimi vrati Narodnega doma, ki se sicer bolj redko odpro, je stalna grozeča nevarnost za obiskovalce starega hrama narodne zavesti. (Foto: Tomaž Levičar)

varstvo kulturne dediščine Slovenije v Novem mestu. Uvrstitev novomeškega Narodnega doma med državne kulturne spomenike bi nedvomno olajšala tudi zbiranje denarja za obnovo.

Jovo Grobovšek, član upravnega odbora Ustanove, sicer pa arhitekt in svetovalec pomočnika direktorja za konservatorstvo pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki je po naročilu Mestne občine pripravil konservatorski program za prenovo Narodnega doma, je na vprašanje, kaj je odbor od jeseni naredil,

skomignil z rameni:

»Treba bi bilo narediti urba- nistično presojo, potem pa obiskati vse sosede okrog doma, saj bo prenovitveni poseg temeljito spremenil okolico. Povedati bi jim morali, kakšne bodo posledice, in doseči sporazumne rešitve. Potem je pa na vrsti natečaj za arhitekturno obdelavo.«

Kako pa je z denarjem:

»Ustanova bi morala razi- skati poti do strukturnih skladov, za kar pa je seveda treba imeti projekte. Obrnili bi se lahko na Razvojno agencijo.« Na tak način so prišli do denarja pri urejanju študentskega hotela Situla, vendar se zdi, da so pri Ustanovi za tak podvig premalo pridni.

Rafko Križman, predsednik upravnega odbora Ustanove, sicer pa podžupan Mestne občine in direktor Agencije za šport:

»Rešitev za naložbo v Narodni dom vidimo v javno-zasebnem partnerstvu, vendar mora hiša ostati v lasti Mestne občine in služiti namenom, za katere je bila postavljena – se pravi kulturi in druženju. Če nam bo nakazana rešitev uspela, se bo premaknilo že v letu 2008.« Konservatorski program, ki na široko odpira možnosti

Dvorana v nekdanjem Narodnem, pozneje Sokolskem in celo v Domu JLA je bila vedno priljubljeno družabno zbirališče Novomeščanov. (Foto: Tomaž Levičar)

prenove, bodo predstavili občinskim svetnikom in širši javnosti ter ga izkoristili v največji možni meri.

Nejevernega **Tomaža Levičarja**, občinskega svetnika, pa je vseeno težko prepričati. Na svoji spletni strani med drugim pravi tudi tole:

»Župan Muhič v predlogu proračuna za leto 2008 Narodnemu domu namreč namenja zgolj 10 000 evrov. Teh predlaganih 10 000 evrov seveda ne bo niti približno dovolj celo niti za pripravo projektov, ki bi pomagali pridobivati državna in evropska sredstva ali prepričevati kakšnega resnega investitorja o partnerstvu ... A še več. V dokumentu **Načrti razvojnih programov**, v katerem občina zarisuje svojo investicijsko dejavnost za nekaj let vnaprej, Narodni dom ni niti omenjen.«

Če ne bo presenečenj, bo Novo mesto skupaj z Mariborom leta 2012 evropska prestolnica kulture. Novo mesto pri tem sodeluje s petimi projekti. Od teh sta dva naložbena: prenova Narodnega doma in prenova stavbe Anton Podbevšek Teatra.

Sicer pa tudi pravljice o začaranjih gradovih sodijo v kulturo, še zlasti v narodno ...

MARJAN MOŠKON

Bodo tile nadebudni naraščajniki dočakali obnovo stadiona? (Foto: Igor Vidmar)

Novomeška športna beračija

Če nihče ne zahteva, ne bo nihče nič dal.

Da v Novem mestu športni objekti niti približno ne sledijo razvoju športa in uspešnosti novomeških športnikov, je neizpodbitno dejstvo, ki ga priznavajo tudi tisti, ki so odgovorni tako za vzdrževanje obstoječih objektov kot tudi na neki način za načrtovanje novih.

Če gremo po vrsti, lahko najprej ugotovimo, da nekaterih objektov, za katere bi se spodobilo, da jih pokrajinsko središče in mestna občina ima, Novo mesto sploh nima.

V prvi vrsti to velja za plavalni bazen. V trikotniku med

Ljubljano, Celjem in Zagrebom ni niti enega pokritega 25-metrskega ali olimpijskega javnega plavalnega bazena z ogrevano vodo. Bazenov, kakršni so na primer v Brestanici, Sevnici ali Radečah, ne moremo šteti, saj obratujejo zelo omejen čas, tj. ko je sonce dovolj močno, da ogreje vodo.

Če ne štejemo montažnih drsališč, ki so jih to zimo postavili ob trgovskih središčih, na tem območju ni niti enega drsališča. Tudi spodobne športne dvorane na tem območju ni, čeprav si nekaj šolskih telovadnic lasti ime športna dvorana, kar je prišlo najbolj do izraza, ko je novomeški košarkarski klub več let zapored sodeloval v najmočnejših evropskih klubskih tekmovanjih, dve oziroma tri leta celo v evroligi. Osrednji novomeški štadion je zastarel in iztrošen ter neprimeren za organizacijo kakršnega koli večjega tekmovanja. Načrti za prenovu stadiona sicer obstajajo, a odločne volje, da bi objekt, za katerega lahko mirno trdimo, da je ogledalo urejenosti mesta, obnovili, ni.

Pravzaprav ni objekta, za katerega bi lahko rekli, da zadovoljuje vse potrebe novomeškega in dolenjskega športa. Glede na gospodarsko moč Novega mesta bi bilo pričakovati, da bi se to dalo urediti, pa se ni in nič ne kaže, da se kaj kmalu bo. Vzrok temu je desetletja dolgo obdobje mačehovskega odnosa občine do področja športa nasploh, saj je bil odstotek denarja za šport iz občinskega proraču-

na ves čas med najnižjimi v Sloveniji. In glede na večinoma drugačne in druge ambicije lokalne politike bo tako tudi ostalo.

Novo mesto bi kot regijsko središče potrebovalo dvorano druge kakovostne ravni, v katero bi lahko namestili do 5000 sedežev in bi v njej lahko gostili na primer tekme lige ULEB v košarki ali katero od skupin evropskega prvenstva v odbojki ali rokometu, če bi prvenstvo organizirala Slovenija.

Graditi dvorano za kaj več, na primer za evroligo v košarki in podobno, bi bilo v Novem mestu nesmiselno, saj ni verjetno, da bi se še kdaj ponovila košarkarska pravljica. Poleg tega Novo mesto oziroma Dolenjska nujno potrebuje javni plavalni bazen. Da ga nima, se kaže tudi v izjemno nizki plavalni pismenosti dolenjskih otrok, ki bi bila še slabša, če bi ne imeli vsaj 16-metrskega bazenčka za učenje plavanja na osnovni šoli Grm.

Pričakovati bi bilo, da bo športna srenja na vsakem koraku opozarjala na katastrofalno stanje, a se to bolj ali manj dogaja kvečjemu za kakšnim šankom, ko pa se ponudi priložnost, da bi kdo udaril po mizi in povedal, da tako ne gre več naprej, so vsi tihi. Priložnost, da bi predstavnik športnih klubov jasno povedali, kaj potrebujejo in kako vidijo razvoj športne podstati v Novem mestu in na Dolenjskem, so imeli na

oktobrskem Četrtem četrtku Društva Novo mesto v Narodnem domu, pa je ni nihče izkoristil.

Predstavnikov moškega in ženskega odbojcarskega kluba pa ženskega in moškega rokometnega kluba sploh ni bilo tja, predstavnik košarkarjev, ki so bili še pred kratkim zelo glasni v zahtevah po megalomanski gradnji nove športne dvorane, je povedal, da potrebujejo predvsem prostor za vadbo mlajših vrst, kar pa naj bi bilo v kratkem, ko bo na obrobju novega mesta zgrajena še ena telovadnica, rešeno, tedanji predsednik nogometnega kluba pa je govoril bolj o preteklosti kot o tem, kaj najbolj množični športni dejavnosti na našem koncu manjka.

Celo atleti, ki so od uspešnejših novomeških športnih kolektivov še najbolj bos, so le zelo plaho povedali, da bi bilo zelo lepo, če bi imeli dvorano za zimsko vadbo in tekme.

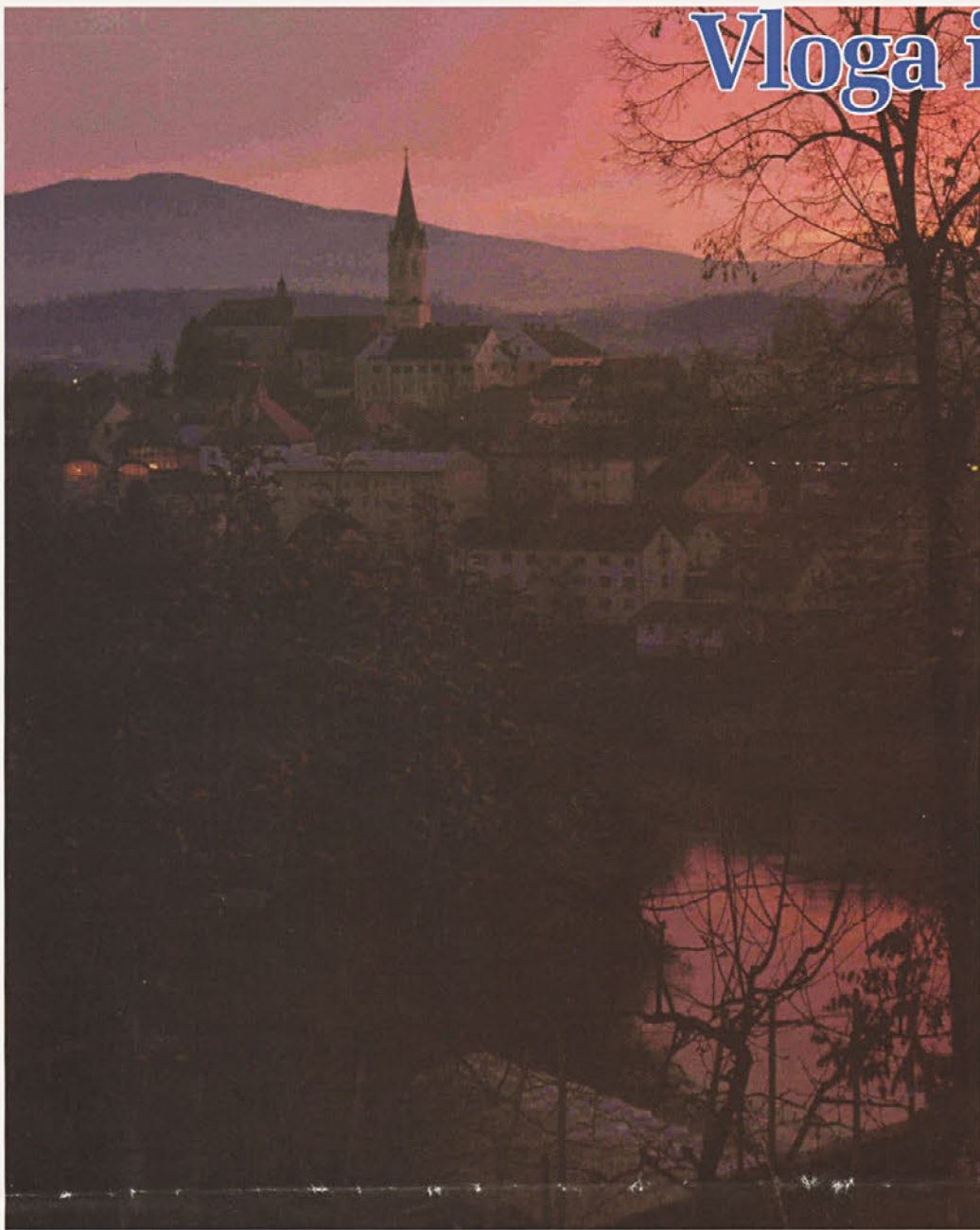
Kako naj se torej politika zgane, če pa si nihče ničesar ne upa glasno zahtevati? Denar, ki ga nikoli ni dovolj, bo pa še naprej šel za asfaltiranje cest in potk med zidanicami pa za vinogradniške vodovode in rožice na Kandijskem mostu, s katerimi se je novomeška oblast trudila prepričati drago plačano komisijo vrtnarskega oziroma hortikulturnega združenja Entente Florale.

IGOR VIDMAR

Pročelje Ustanove za obnovo in oživitev Narodnega doma pove skoraj vse o tej ustanovi. (Foto: Tomaž Levičar)

Vloga in pomen mesta kot sedeža pokrajine

Društvo Novo mesto je prve pobude za ureditev gradu Grm in njegove okolice dalo kmalu po svoji ustanovitvi. A skoraj desetletje in pol kasneje se ni praktično prav nič spremenilo na bolje. Fasada gradu še vedno razpada, arkade so bolj ali manj še vedno zazidane, hodniki so pisarne, vinska klet je ropotarnica, ura na stolpu še vedno ne bije, park je bolj podoben goščavi, le obširno parkirišče še vedno dobro služi avtomobilom. O muzeju, galeriji, vinoteki, restavraciji, hotelu in arboretumu pa ne duha ne sluha. (Foto: Tomaž Levičar)

skem ter Beli krajini zelo malo ali nič projektov (15. 1. 2008 je govoril o sivi lisi na razvojnem zemljevidu Slovenije). Skupni razvojni program so že pred leti zasnovale tudi občine iz jugovzhodne statistične regije. O Razvojnem programu tega območja poroča Razvojni center Novo mesto, ki tudi vidi zanj možne vire financiranja. Regionalna politika je torej načeloma oblikovana, vprašanje pa je, kdo te dobre in koristne zamisli uresničuje, zanje je prevzela materialne odgovornosti in jih kadrovske pripravljala za smotno poslovanje.

• Petnajst ministrstev je že preneslo nekaj svojih pristojnosti na štiri konce Dolenjske in Bele krajine. V tej prihodnji pokrajini že delujejo štiri upravne

enote in dvanajst javnih zavodov Republike Slovenije ter troje sodišč. Je to vse, kar potrebujejo Dolenjci in Belokranjci, da bi reševali svoje vsakodnevne probleme? Bi bilo dobro, da bi v pokrajini razvili kakšno pomembno državno ustanovo, ki bi ponudila nova delovna mesta za zahtevnejša znanja, tako kot je na primer v Mariboru sedež slovenske pošta ali v Celju DARS? Vprašanje je tudi, kaj o svojem razvoju za potrebe ljudi menijo tisti, ki izvajajo pooblastila države na Dolenjskem in v Beli krajini. Ima država o tem kakšno vizijo? Kdo z njo sodeluje in se z njo o tem dogovarja? Znamo biti strupeno kritični do države, poslancev in vlade, ne sporočamo pa jim zamisli, predlogov in zahtev takrat, ko nas po njih sprašujejo. Pač nismo organizirani časa primerno in pokrajina kot oblika lokalne samouprave bi nam bila lahko v veliko pomoč.

Še mnogo stvari bi Dolenjci in Belokranjci lahko uspešneje, predvsem pa ceneje urejali, če bi bilo razvito korektno in transparentno sodelovanje politike, občinskih oblasti in gospodarstva, sodelovanje brez fige v žepu, in to bi po intenciji zakona lahko bila pokrajina. Njen gospodarski program bi lahko bilo turistično gospodarstvo, ki ga je v zametku že oblikovala območna gospodarska zbornica, ureditev

starih mestnih jeder v ta namen, promocija vina in hrane, tudi tiste z blagovno znamko in še mnoge druge naravne in ustvarjene danosti, ki jih je možno donosno uporabljati le ob dovolj velikem številu obiskovalcev. Nekoč bo nekdo moral kaj reči o razvoju šolstva na tem območju pa o električnih vodih, da o dolenjskih in belokranjskih ustvarjalnih duhovih, ki so raztreseni po drugih delih države in po svetu, niti ne govorimo.

Ostaja še vprašanje o tem, kaj mesto Novo mesto kot sedež pokrajine lahko pridobi, koliko je to za mesto priložnost in kako oziroma kdo jo bo izkoristil, če za svetnike občinskega sveta niti za župana zadeva ni zanimiva. Kdo je naslednji pooblaščenec? Morda Krajevna skupnost Center, lahko Društvo Novo mesto koga spodbudi? Ima Razvojni center kakšnega investitorja v rokavu? Lahko komu podelimo koncesijo za izvedbo potrebnih opravil? Pokrajina s sedežem v Novem mestu bo v vsakem primeru, močnejša bo, če bomo zanjo kaj storili. Ponuja se tudi nekaj novih delovnih mest, odprla se bodo vrata v evropske regije in še kaj. Našle se bodo ambiciozne duše, ki si bodo ob tem upala kaj zaslužiti. Prizadevajmo si, da bomo od pokrajine imeli koristi vsi!

JOŽA MIKLIČ

se regije finančno izravnava po načelu solidarnosti.

Že pred leti je bila v Sloveniji izdelana obsežna študija o možnih regijah, ki je v izhodiščih za oblikovanje regij upoštevala Osnutek evropske listine o regionalni samoupravi. Študija je na podlagi omrežja centralnih naselij v državi, ocene števila prebivalcev na gravitacijskem območju teh naselij ter izkušenj obstoječih upravnih enot nakazala možnost organiziranja kar 26, z upoštevanjem razvojnih možnosti pa le 7 regij. Verjetno je njene izsledke upošteval oblikovalec predloga slovenskih pokrajin. Občinskim svetom je vlada poleti leta 2007 podala v presojo tri zakone o pokrajinah, in sicer o ustanovitvi, o financiranju in o volitvah v pokrajinski svet. V zakon o ustanovitvi pokrajin je napisala, da ustanavlja Dolenjsko-belokranjsko pokrajino, v kateri je 14 občin, v priloženih statističnih tabelah pa je opredelila, da se država organizira v štirinajst pokrajin, ena od njih je **Dolenjska** z 11 954 EUR bruto domačega proizvoda (leto 2004) na prebivalca, kar je 90,9 % slovenskega ali 75,7 % evropskega povprečja. Imela bo 2675 km² površine, 139 860 prebivalcev in 65 200 delovno aktivnih in bo združevala 20 občin. Njen končni predlog ni poznan in na spletu

ni objavljen.

Iz osnutka zakona o ustanovitvi pokrajin je razvidno, da bo pokrajina imela pokrajinski svet, ki bo v primeru Dolenjsko-belokranjske regije štel najmanj 33 in največ 39 članov ter imel sedež v Novem mestu. Delovati bo začel 1. 1. 2009, kar pomeni, da morajo biti do takrat izpeljane volitve, sprejet začasni poslovnik in določeni viri financiranja. Pristojnosti pokrajin, kot jih opredeljuje Evropa, niso določene niti predlagane.

Tudi iz osnutka zakona o urejanju financiranja pokrajin niso razvidne pristojnosti niti naloge, ki jih bo pokrajina opravljala. Navedeno je le nekaj možnosti, kot na primer prenos pristojnosti iz države na pokrajino, ni pa navedeno, katere pristojnosti se bodo dejansko prenesle in tudi financirale. Osnutek zakona se ne opredeljuje do prenosa pristojnosti na pokrajino, ki jih izpostavlja Evropska unija, kot so čezmejno sodelovanje, sodelovanje v mednarodnem sporazumevanju, sodelovanju pri odločanju z državo in vse drugo, napisano odebeljeno v uvodnem delu tega zapisa. Predlagano financiranje pokrajin odstopa od zamisli Evrope najmanj na področjih investicij in nadzora. Evropa ne ločuje financiranja investicij od ostalega financiranja, o nadzoru pa meni, da ne sme ogroziti samostojnosti regije in njene sposobnosti, da upravlja z lastnimi prihodki. Iz teh razlogov bi bilo smotno, da se sprejme tak zakon o

financiranju, ki bo upošteval dejanske naloge pokrajine brez ločevanja investicij od financiranja stroškov in plač, kot tudi da nadzor opravlja nadzorni organ pokrajinskega sveta, nikakor pa ne država. V zakonu o financiranju je še cel kup drugih anomalij, od poseganja vlade v presojo primerne obsega sredstev za financiranje pokrajin, do tega, da ni navedeno, kdo bo pokrajinam nakazoval sredstva. Da se razbrati, da bo država vse dajatve, tudi davke pokrajine, zbirala na svojih računih in jih nato kot dedek Mraz ali Miklavž delila pridnim ali bolj priljubljenim. V praksi bodo take nedorečenosti povzročale izjemne težave in ne vidim razloga, zakaj se ne bi uredile že zdaj.

Toda vprašanje je, če imam somišljenike. Pogledala sem zapisnike sej občinski svetnikov, ko so odločali o pokrajinah, in ugotovila, da nobenega svetnika, tudi tistih ne, ki sedijo in v občinskem svetu in v parlamentu, ta problematika ni zanimala. Večina svetnikov v občinskih svetih, ki naj bi bili združeni v pokrajini, je samo rekla, da se strinja z umestitvijo v pokrajino, razen svetnikov ene občine, ki so predlog zavrnili. Nekoliko živahnejše je bilo okoli imena, v Beli krajini tudi okoli Belokranjske regije in njenega sedeža, o pomenu programa Bele krajine je razmišljal le en svetnik. Kakšni so skupni interesi ljudi na območju pokrajine, kaj naj prenese država ali občina na

pokrajine in tako naprej, o tem ni bilo ne sluha ne duha, kaj šele, da bi kdo kaj predlagal poslancem, ki naj bi v teh dneh sprejeli to, vsebinsko resnično nedodelano zakonodajo. Ob tako šibki zavzetosti za svetniško in župansko poslanstvo ter za ustanovitev pokrajine skoraj ni smiselno razmišljati ali celo postavljati vprašanje, kako bomo to pokrajino postavili na noge, kakšne cilje imamo v njej in kako zavzeto jih bomo uresničevali. Pa vendar človek ne more mimo nekaterih dolgoletnih neuresničenih želja oziroma potreb na tem območju, ki so uresničljive le s sodelovanjem vseh občin, kar na bi pokrajina po svoji vsebini tudi zagotovila. Naštejmo jih nekaj.

• Avtocesta, tretja razvojna os, železnica Novo mesto-Krško, CeROD in podobni projekti so prav gotovo zadeve splošnega interesa jugovzhoda Slovenije. Morda je statusno dorečen v regionalnem smislu CeROD, za ostale projekte samo moledujejo zdaj ta zdaj drugi župan ali gospodarstvenik na obisku kakšnega trenutnega političnega velikana.

• Resolucija o razvoju Slovenije do leta 2023 je po mnenju Dušana Pluta izjemnega pomena za državo in prav on ugotavlja, da je v tem konceptu na Dolen-

Kako neki bo videti novomeški »city«, poslovno središče nove pokrajine, v naslednjem desetletju? (Foto: Tomaž Levičar)

Rdeče večerno nebo napoveduje lepo vreme. Se obeta tudi našemu mestu? (Foto: Marjan Moškon)

Več razlogov je botrovalo temu zapisu, vendar je treba posebej poudariti vsaj dva. Prvi razlog je v tem, da do sedaj ni bilo možno spoznati mnenja lokalnih skupnosti, gospodarstva in krajanov Dolenjske in Bele krajine o pokrajini, ki jo bomo nekoč imeli. Medtem ko se v državi lomijo kopja o tem, komu naj bi pokrajina služila, kako naj bi se imenovala in kako naj bi delovala, smo na Dolenjskem in v Beli krajini priča le priateljškemu prepričevanju o njenem imenu. Odgovor na vprašanje, kaj pa je tisto, kar združuje lokalne skupnosti od Grosuplja do hrvaške meje, pa je drugi, bolj tehtni razlog, zaradi katerega je nujen pravočasni dialog kot tudi pravilno oblikovanje zahtev do države pred sprejetjem ustrezne zakonodaje.

Evropa označuje regionalno samoupravo kot pravi-

co, da regija v okviru svojih lastnih pristojnosti in v korist svojega prebivalstva:

- opravlja **znaten delež zadev splošnega interesa** z namenom, da zagotavlja regionalni trajnostni razvoj. V ta namen regija sprejema in uresničuje svojo **regionalno politiko**, državna zakonodaja pa ji mora zagotoviti dotok potrebnih finančnih sredstev;
- uresničuje **prenesena pooblastila** z države na regijo;
- poleg pooblastil, ki jih regijam priznavajo **ustava, zakon in statut**, uresničuje tudi **kakršne koli zadeve javnega interesa**, ki niso izključene iz njihovih pooblastil ali izrecno dodeljena drugemu organu;
- v odnosu z občinami regije uporablja načelo subsidiarnosti, seveda pa lahko **občine prenesejo**

nekatera svoja pooblastila na regije;

- skrbi za **medregionalno sodelovanje** po mednarodnem pravu in sporazumih;
- spodbuja **čezmejno sodelovanje**;
- organizira **urade za sodelovanje** z drugimi regijami, lokalnimi organi ali mednarodnimi organizacijami, še zlasti evropskimi;
- **soodloča v državi** pri določanju obsega regionalnih zadev, uresničevanju regionalnih interesov in organiziranju regionalne samouprave ter v posvetovalnih postopkih med državo in regijami;
- **sodeluje pri evropskih in mednarodnih zadevah ter pogajalskih procesih** bodisi neposredno ali po predstavniških organih.

Po evropskih merilih naj ima regija predstavniško skupščino, izvršilno telo, regionalno upravo, svoj proračun in svoje regionalne davke in dajatve. V državi

V ožjem starem mestnem jedru že vrsto let ne deluje niti ena restavracija. Tudi slavno Restavracijo Breg so pred par leti zaprli. Na vratih še vedno stoji list, ki opozarja, da je nekdanja restavracija zaprta, še bolj pričevalna pa je podoba prazne terase pod lipami, kjer so se nekoč v poletnih večerih radi zbirali Novomeščani.

Bolj žalosten sprehod

Za staro graščino in park pa ni denarja...

Objekt, nedaleč stran od brega reke Krke, ki je bil več let kisló jabolko spora med gradbinci na eni strani ter ekologi, ljubitelji mesta in neposredno prizadetimi na drugi strani, zdaj vendarle gradijo. Zmagala je moč denarja.

Vse foto:
Tomaž Levičar

Novomeški splav se je lepo uveljavil, saj vozi navdušene izletnike od blizu in daleč poleti in pozimi okrog starega mestnega jedra. Toda zadeva ima mlade, ki pa niso zakoniti. O tem, da občina še ni uspela urediti ustreznega pristanišča za plovila, in o varnih vstopno-izstopnih mestih pa najbrž ne gre izgubljati besed, saj je to le ena izmed premnogih neuresničenih nalog.

Nekdanji Hotel Kandija je Novomeščane znal posebej dobro očarati s svojim vrtom, kjer je bilo v poletni vročini moč najti prijeten hlad pod košatimi kostanji. Kostanji še živijo, v hotelu pa se razrašča plesen, vrt je prazen. In vse to novemu lastniku navkljub.

Novomeško obzidje je dolga stoletja zdržalo pritiske Turkov in podobnih nepridipravov. Del so ga kasneje uporabili za gradbeni material, tisti del, ki je postal kulturni spomenik, pa ima bolj kilavo življenje. Kamen za kamnom odpada in vse bolj izza nekoč strumnega in visokega obzidja prodira podoba kapiteljske cerkve, ki se je včasih skrivala za njim. Škofija in občina pa nič.

Zelena luč za fakulteto

Akreditacija Fakultete za informacijske študije (FIŠ) je ključni korak v prizadevanju, da se dosedanja študijski programi s področja informatike, ki se izvajajo v Novem mestu, osamosvojijo v novo visokošolsko inštitucijo ter predstavlja enega od temeljnih kamnov bodoče univerze. Elaborat za njeno ustanovitev je bil Svetu za visoko šolstvo Republike Slovenije oddan maja 2007, novembra pa dopolnjen z dodatnimi obrazložitvami. Ko bo FIŠ dokončno vzpostavljena, kar se bo zgodilo v tem letu 2008, bo izvajal že akreditirane programe Informatika v sodobni družbi VIS in UNI (1. stopnja) ter magistrski študij Informatika v sodobni družbi, ki se v študijskem letu 2007/2008 izvajajo v okviru dislocirane enote Fakultete za uporabne družbene študije (FUDŠ) v Novem mestu.

FUDŠ je v decembru 2007 prijavila na razpis za koncesije oba študijska programa 1. stopnje, za ka-

Ljubljanski Novomeščani, ki se ta čas vsako leto zberejo v znani gostilni Šestica, bodo letos ostali brez priljubljenega srečanja – Šestica je namreč zaprta, ker jo prenavljajo.

tera pričakuje, da bosta v začetku leta 2008 tudi pridobila koncesijo. Tako bodo jeseni 2008 študentom na voljo skupaj trije koncesionirani programi (magistrski program je že dobil koncesijo).

Temeljni prioriteti FIŠ bosta razvoj novih programov 2. in 3. stopnje s področja informatike in računalništva ter zagotovitev vrhunskih visokošolskih učiteljev. Pri tem bodo gradili na že vzpostavljenem sodelovanju s tujimi in domačimi univerzami. FIŠ bo posebno pozornost namenila tudi izmenjavi znanja med akademsko in neakademsko sfero, še posebej na osnovi skupnih projektov, ki bodo tudi pomembna pot pri uvajanju študentov v delovno okolje.

(Povzeto po spletni strani Dolenjske akademske pobude)

Sodelovanje z univerzo v Celovcu

Decembra so dekan Fakultete tehniških znanosti Univerze Alpe-Adria v Celovcu (Alpen Adria Universität Klagenfurt) dr. Martin Hitz, direktor URS Novo mesto dr. Borut Rončević in predstavnik Fakultete za uporabne družbene študije v Novi Gorici, dr. Matej Markarovič podpisali pismo

o nameri za sodelovanje pri razvoju skupnih študijskih programov s področja računalništva, izmenjavi profesorjev in študentov in pripravi projektov za razpise EU.

Dogodka, ki se je odvijal na sedežu Mestne občine Novo mesto, se je udeležil podžupan mestne občine Novo mesto g. Rafko Križman, ki je pozdravil nove povezave in možnosti ki se z navezavo sodelovanja odpirajo za visoko šolstvo v Novem mestu, in med odgovori na vprašanja novinarjev povedal, da bo mestna občina v letu 2008 za področje razvoja visokega šolstva v Novem mestu predvidoma namenila 2 milijona evrov proračunskih sredstev.

(Povzeto po spletni strani URS Novo mesto)

Na Glavnem trgu smo v zadnjih letih pričala nekaterim obnovam stavb. Pred meseci je takole potekala prenova strehe ene od hiš na trgu, podobno se dogaja tudi na drugi strani ceste, nekdanja Ribja restavracija bo očitno postala mladinski hotel, nekdanji SDK na Glavnem trgu pa hotel. (Foto: Tomaž Levičar)

O razdrapanih pločnikih Glavnega trga, ki jih na srečo skoraj ne opazimo več.

Glavni trg na tleh

Tlaki Glavnega trga so bili zadnjič, pravzaprav pa tudi prvič, urejeni v sredini petdesetih let prejšnjega stoletja, ko so nekako deset let po koncu druge svetovne vojne izvajali obsežnejša prenovitvena dela v mestu. Trg je bil tedaj tlakovan, po načrtih arhitekta Marjana Muhiša pa so bili urejeni tudi pločniki za pešce. V vzorcu, ki so ga tvorili pasovi kock tonalita in mozaične ploskve iz v beton vlitega rečnega prodca. Z leti in desetletji je prišla obraba, brez rednega vzdrževanja seveda propadanje, s slabim popravilanjem in

samovoljo pa dandanašnja podoba, ki jo meščani, ki vsakodnevno hodimo gor in dol, pravzaprav niti opazimo ne več, morda tudi zato, ker vsled sramu ne želimo vanje več pozorno gledati. Mestu, ki očitno želi biti vidneje postavljeno tudi na zemljevidih, ki jih v rokah nosijo turisti, pa to ni v čast in vzpodbudo. Aktualna zmes asfalta, betona, pokrovov revizijskih jaškov, itisona in podobnega ter kajpada tudi lukenj je vse prej kot privlačna za oko in tudi ni udobna in ne varna za noge.

TOMAŽ LEVIČAR

Eno redkih pogumnih dejanj pri urejanju starega mestnega jedra – obnovljen nekdanji Seidlov mlin. Zdaj samo še čakamo, kdaj bo oživel. (Foto: Tomaž Levičar)

Celo pogled z Grma na staro mesto bi bil »prizadet«. (Foto: Tomaž Levičar)

NOVI TRG V NOVEM MESTU - PRESOJA ZAKONITOSTI VELJAVNEGA ODLOKA

Dopis, ki je predstavljen v nadaljevanju, je Društvo Novo mesto decembra lani skupaj s številnimi prilogami posredovalo Ministrstvu za okolje in prostor.

O spremembah in dopolnitvah ureditvenega načrta

Spoštovani,

Društvo Novo mesto spremlja in spodbuja razvoj v Mestni občini Novo mesto, posebno skrb pa namenja razvoju, a tudi zaščiti starega mestnega jedra.

Pred časom nas je k odzivu spodbudila neprimeren odločitev novomeške občine, da tik ob spomeniško zavarovanem starem mestnem jedru omogoči izgradnjo devet etaž visokega poslovno-garažnega objekta na lokaciji Novi trg 6, ki, kakor sedaj ugotavljamo, dobiva negativne odzive tudi mnogih občank in občanov ter celo strokovnjakov (ZAPS, ZVKDS, Društvo arhitektov Dolenjske in Bele

krajine, posamezniki).

Temeljni vzrok, da je do možnosti tako predimenzionirane gradnje v tem območju sploh lahko prišlo, stoji v neprimernem, po našem mnenju pa tudi nezakonitem postopku sprejemanja sprememb in dopolnitev Odloka o ureditvenem načrtu za Novi trg v Novem mestu, ki je bil sicer sprejet leta 1994 (Uradni list RS 50/1994, str. 3109-3113), postopek njegovih sprememb pa je občina začela julija 2002, ko je bil sprejet program priprave sprememb in dopolnitev Odloka o ureditvenem načrtu Novi trg v Novem mestu. Spremembe in dopolnitve odloka je pripravljalo novomeško podjetje Arhitekton, d. o. o.

Ključni sporni potezi v procesu sprejemanja akta oziroma oblikovanja prostora sta dve; v legalnem smislu namreč način oblikovanja akta na 2. obravnavi na občinskem svetu, navsezadnje pa tudi nedavna potrditev projektne naloge za natečaj župana Alojzija Muhiča.

Druga obravnava odloka na novomeškem občinske svetu je potekala na 30. seji

13. julija 2006. Neposredno na sejo je v zvezi z odlokom tedanji župan Boštjan Kovačič svetnikom dostavil tudi kar 14 amandmajev na predlog odloka, ki so v marsičem spremenili podobo odloka, še posebej pa v delu, ki obravnava lokacijo Novi trg 6. Med predlaganimi spremembami, ki jih je večina občinskih svetnikov tudi potrdila, je bil tudi amandma, da se sprostijo bruto etažna površina objekta, dotlej je bila trdno določena na največ 9000 m², ter da se zviša objekt za kar 4 etaže nad terenom, torej maks-

imalno na -4 + P + 8. Te določbe odloka, predvsem pa seveda način njihove uveljavitve, so za nas in ostalo navedeno javnost tudi najbolj sporne, saj takšna rešitev ni bila dotlej v obravnavi ne na občinskem svetu, tudi ni bila del javne razgrnitve in na tej razgrnitvi ob podajanju pripomb takšnega predloga tudi nihče izmed tistih, ki so podali pripombe v javni razgrnitvi, ni podal in se torej občina in občani dotlej glede tega tudi niso opredeljevali. Rešitev glede povečane etažnosti in tudi še nekaj drugih sprememb

je bila torej v postopek povsem vsiljena s strani župana, kar razumemo kot popolno izigravanje z zakonom predvidenih postopkov sprejemanja prostorskih izvedbenih aktov in tudi zanemarjanje instituta javne razgrnitve in nasploh sodelovanja javnosti in »soglasodajalcev« v postopku.

Aktualni novomeški župan Muhič je sicer imel pravico oziroma dolžnost potrditi projektno nalogo za urbanistično-arhitekturni natečaj, ki se pripravlja na podlagi tega odloka. Vendar pa svoje vloge ni zadosti izkoristil, ali pa je ni razumel, ter investitorju oziroma pripravljavcu natečaja omogočil gradnjo kar do 13 500 m² velikega objekta, torej celo 50 % večjo, kot je okvirno predvidena z odlokom, ter z višino, ki je po odloku maksimalna možna, torej kar -4 + P + 8.

Zaradi navedenega spornega postopka sprejemanja prostorskega izvedbenega akta in v interesu zaščite podobe zgodovinskega središča Novega mesta s tem dopisom pozivamo Ministrstvo za okolje in prostor, da prek Vlade Republike Slovenije na Ustavno sodišče Republike Slovenije poda vlogo za presojo ustavnosti oziroma zakonitosti na tak način sprejetega Odloka o spremembah in dopolnitvah ureditvenega načrta Novi trg v Novem mestu.

S spoštovanjem.

Društvo Novo mesto
predsednik Anton Škerlj

Zelo sta si podobna, le da eden pluje po vodi, za drugega pa se zdi, kot da bi pljunil na mesto. Kontroverzni objekt Brik, ki so ga pred nekaj leti kljub ostremu nasprotovanju Društva Novo mesto postavili na breg Krke, je še danes praktično brez življenja. (Foto: Tomaž Levičar)

Zrcalo

vsega sveta

...Dasiravno drži, da bi bil lahko kmalu ves svet eno samo neznansko velemesto, zrcali vsako mesto v odsevih tisočerih drobcev, vsakič znova zloženih v celoto, »...v malem ves svet...« (Fedja Košir, Zamisel mesta, 1993, ko navaja besede angleškega dramatika Shakespeara in njegove knjige: Rihard II-II 45: »... this little world...«)

Društvena kronika

8. junij 2006 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Tekoče zadeve. – Predlog občinskemu svetu, da se število svetnikov zmanjša za od 5 do 7 članov.

4. september 2006 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Priprava na volitve (določitev skupin za sestavo kandidacijske liste in promocijskega gradiva).

19. september 2006 – Stanek skupine za promocijsko gradivo pri Mitji Simiču.

13. september 2006 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Sestava kandidacijske liste in določitev 15 podpornikov te liste.

19. september 2006 – Novinarska konferenca ob 10.00 v Narodnem domu. – Prisotni predstavniki 7 medijev.

27. september 2006 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Priprave na volitve.

14. oktober 2006 – Prijateljsko srečanje članov društva na Rudolfovem splavu na Krki ob 14.00 na Loki.

22. oktober 2006 – Volitve v občinski svet. – Društvo dobi 4,38 % volilnih glasov in s tem eno mesto v občinskem svetu (Tone Škerlj).

26. oktober 2006 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Ocena rezultatov volitev. – Načrti za nadaljnje delo.

15. november 2006 – Seja

upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Priprava peticije novemu županu: predstavitev zadev, na katere je društvo zama opozarjalo, z dodatkom Mihe Japlja o novi univerzi v Novem mestu.

6. december 2006 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Priprava novoletnega srečanja. – Predlogi za dejavnosti društva v naslednjem letu.

20. december 2006 – Tradicionalno novoletno srečanje članov društva v Gostišču Kos.

10. januar 2007 – Srečanje ljubljanskih članov Društva Novo mesto (Novomeščani v Ljubljani) v gostilni Šestica v Ljubljani ob 17.00.

18. januar 2007 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Predstavitev zaključne faze projekta Zgodovina za prihodnost

Janez Ještovski: ZABLODA LABODA

Ptičja gripa prizadela je ponosne vodne ptice; dva laboda snežno bela sta imuna na vse klice. Na gladini reke ždita, kakor da sta tam pribita.

Na obali mestne vile, vezana na tanke žice sta sestavni del idile iznajdljivega gospoda, surogata žive ptice bela **plastična** laboda.

Zadnje čase tam le eden ždi, drugi najbrž plastiko vali.

z računalniško projekcijo. – Določen odbor za delno prenovo spletne strani društva. – Pobuda za novo obliko pogovornih večerov v Narodnem domu.

22. februar 2007 – Začetek novih pogovornih večerov Četrte četrtke ob 19.00 v Narodnem domu. – Predstavitev projekta in brošure Zgodovina za prihodnost z računalniško projekcijo. – Prisotni župan obljubil podporo za izdajo te publikacije.

14. marec 2007 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Priprava finančnega poročila. – Pobuda Marijana Doviča za umestitev akademije za uporabno umetnost v obnovljeni Narodni dom. – Poročilo z urbanistične konference. – Predlog za primerno arhitektonsko oblikovanje rekonstruirane čistilne naprave v Ločni.

22. marec 2007 – Pogovorni večer Četrte četrtke ob 19.15 v Narodnem domu. – Predstavitev pobude Marijana Doviča za ustanovitev akademije uporabnih umetnosti in njeno možno umestitev v Narodni dom.

12. april 2007 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Priprava na naslednji pogovorni večer. – Kako nadaljevati z glasilom IZZIV. – Preoblikovanje in dopolnitev spletne strani društva. – Pobuda Mihe Japlja, da se obliku-

je Dolenjsko-belokranjska akademska unija tudi s podporo Društva Novo mesto.

26. aprila 2007 – Četrte četrtke ob 19.15 v Narodnem domu. – Vnovična pobuda za ustanovitev posebne ustanove mestnega arhitekta, ki bi bila neodvisna od županskega mandata, in za zaprtje Glavnega trga za tranzicijski promet.

9. maj 2007 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Priprava na razstavo 4 slikarjev, ki ustvarjajo v Narodnem domu, in na naslednji pogovorni večer.

17. maj 2007 – Zadnji krik sokola – razstava Nejca Smodiša, Igorja Obradoviča, Sebastijana Šeremeta in Marjana Maznika, ki ustvarjajo v Narodnem domu.

24. maj 2007 – Četrte četrtke ob 19.15 v Narodnem domu. – Predstavitev visokošolskega študijskega programa Informatika v sodobni družbi (direktor Univerzitetnega raziskovalnega središča v Novem mestu Borut Rončević).

6. junij 2007 – Spomladanski izlet ljubljanskih članov društva (Novomeščani v Ljubljani) v Pleterje in na Javorovico.

6. junij 2007 – Okrogla miza Narodni dom jutri ob 20.00 v Narodnem domu v organizaciji Mestne občine Novo mesto na pobudo Društva Novo mesto.

20. junij 2007 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Priprava na Četrte četrtke v juniju.

28. junij 2007 – Četrte četrtke ob 20.00 v Narodnem domu. – Predstavitev knjižnega kompleta novinarja Toneta Jakšeta Drobci iz naše preteklosti (in štirih starih Novomeščanov iz vsake od štirih knjig) kot multimedijška prireditev (z besedo, s sliko in z glasbo).

10. september 2007 – Seja upravnega odbora ob 20.00 na gradu Grm. – Načrti za prihodnje delo. – Določitev

tem za Četrte četrtke v septembru, oktobru in novembru.

27. september 2007 – Četrte četrtke ob 19.15 v Narodnem domu. – Predstavitev knjige Braca Mušiča Otroštvo v znamenju vojne.

11. oktober 2007 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Problematika natečaja za stavbo na Novem trgu.

22. oktobra 2007 – Sestanek skupine za pripravo apela na Ministrstvo za okolje in prostor v zvezi z arhitekturnim natečajem za stavbo na Novem trgu (Pri slonu ob 18.00).

25. oktober 2007 – Četrte četrtke ob 19.15 v Narodnem domu. – 1. Problematika razpisa arhitekturnega natečaja Novi trg (Mitja Simič). – 2. Športna infrastruktura v Novem mestu (Igor Vidmar).

14. november 2007 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Priprava na pogovor z županom in na novoletno srečanje članov društva.

29. november 2007 – Pogovor z županom ob 19.15 v Narodnem domu o temah, ki so pomembne za stanje in razvoj Novega mesta.

10. december 2007 – Pismo Ministrstvu za okolje in prostor o presoji zakonitosti veljavnega odloka o spremembah in dopolnitvah ureditvenega načrta Novi trg v Novem mestu.

20. december 2007 – Tradicionalno novoletno srečanje članov Društva Novo mesto ob 19.00 v Hotelu Krka.

10. januar 2008 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Priprava na občni zbor in Četrte četrtke v januarju.

24. januar 2008 – Četrte četrtke ob 19.00 na Rotovžu. – Arhitekt Jovo Grobošek predstavi konservatorski program za Narodni dom v Novem mestu.

30. januar 2008 – Seja upravnega odbora ob 19.00 na gradu Grm. – Priprava na občni zbor in izdajo glasila IZZIV.

28. februar 2008 – OBČNI ZBOR ob 19.00 v Narodnem domu.

Brez besed ... (Foto: Tomaž Levičar)

Profesorja Dušana Pluta je predstavil predsednik društva Dolenjska akademska pobuda profesor Miha Japelj. (Foto: DAP)

Razprava o katastrofi

Društvo Dolenjska akademska pobuda je januarja pripravilo prvi društveni tematski večer v mali dvorani KC Janeza Trdine. Za uvodničarja so tokrat povabili prof. dr. Dušana Pluta, ki o izzivih okoljske globalizacije. Z nazornimi ilustracijami in tabelami je predstavil izrazito povečanje človeštva na planetarni ekosistem v zadnjih sto letih. Zagate podnebnih sprememb zaradi posegov človeka v planetarne kroge je nakazal

s soodvisnostjo med ekonomijo in globalnim okoljem – tako je seveda tudi Slovenija v primežu med razvojem in ohranjanjem zdravega okolja. Predstavil je sonaravni razvojni model »med stvarnostjo in utopijo«. Prisluhnilo mu je lepo število članov Društva Dolenjska akademska pobuda in Društva Novo mesto, ki so po pestri akademski razlagi živahno posegli v razpravo o grozeči prihodnosti planeta.

MIM

Profesor Plut je predstavitev podkrepil s številnimi ilustracijami in diagrami. (Foto: DAP)

Poslušalci so vidno vznemirjeni spremljali grozljive napovedi. (Foto: DAP)

www.drustvo-novo-mesto.si

Naloge Društva NOVO MESTO

(predlog za občni zbor)

☞ Društvo bo prirejalo oz. organiziralo:

- * pogovorne večere, javne tribune, srečanja in druge prireditve v sklopu projekta Četrti četrtek, odprte za vso zainteresirano javnost;
- * vsaj en **simpozij** ali **širši posvet** o določeni mestni tematiki in izdalo priložnostni **zbornik**.

☞ Društvo bo nadaljevalo in okrepilo prizadevanja:

- * za uspešno delovanje **Ustanove Narodni dom** in **revitalizacijo objekta**;
- * za **oživitev starega mestnega jedra**, da je Glavni trg dnevna soba meščanov in meščank, torej kraj, kjer se vedno nekaj prijetnega dogaja za populacije vseh starosti in različnih interesov;
- * za **izboljševanje kakovosti bivalnih pogojev** in ustrežnejše reševanje **okoljske problematike**;
- * za ustrezno in strokovno podprto **načrtovanje in rabo prostora** ter zagotavljanje **prisotnosti javnosti** v odločitvah za poseganje v prostor;
- * za uspešnejše uveljavljanje Novega mesta kot **regijskega središča** in njegov kakovostnejši razvoj v prihodnje, zlasti na področju **izobraževanja, kulture, raziskovanja, zdravstva, medijev in turističnega gospodarstva**;
- * za programsko **povezovanje** starega mestnega jedra z **javnimi in drugimi zavodi** ter drugimi organizacijami, da bi se ustvarili ustrežnejši pogoji za kulturno, še posebno festivalsko in športno dejavnost mladih;
- * za programsko **povezovanje** starega mestnega jedra v **turističen cilj** Dolenjske in Bele krajine ter Slovenije;
- * za sodelovanje meščank in meščanov s profesionalnimi organizacijami za nenehno skrb za **urejenost in ustrežno podobo mesta**, predvsem mestnega jedra (zagotavljanje čistoče, pravilnega ravnanja z odpadki, urejenost prometa, mestna oprema, kakovostno urejanje zunanosti stavb, priložnostno okraševanje);
- * za ustvarjanje pogojev za **pridobivanje finančnih sredstev** za delovanje in upravljanje starega mestnega jedra in turistične destinacije;
- * za **vključevanje društva v projekte drugih organizatorjev**, kadar se nanašajo na tematiko mesta in okolice.

06 06
IZZIV
2008

111 1050/2008

202001902, 1

COBISS

KNJANJICA M. JARCA
ODRŽANJSKI ODD. IN POSEBNE

Društvo Novo mesto niti ne gradi, niti ne ruši, saj za kaj takega nima ne denarja, ne moči, lahko pa opozarja, če drugi tega ne počno po zdravi pameti.